Poetiniai 5-ojo poezijos pavasario 2020 tiltai Jungtinėje Karalystėje

Judita GRUBLIENĖ

Gegužės 28 d. Poezijos pavasario paukštė nutūpė Jungtinėje Karalystėje. Virtualus poezijos tiltas sujungė poetus iš už Atlanto, iš Lietuvos ir iš JK.

Jubiliejiniuose, 5-uosiuose JK poezijos pavasario 2020 skaitymuose dalyvavo lietuvių poetas, knygų autorius, Čikagos lietuvių rašytojų draugijos pirmininkas, Ziono lietuvių liuteronų parapijos klebonas kun. Valdas Aušra, JAV lietuvių poezijos pavasario renginių organizatorė, poetė, knygų autorė iš Čikagos Sandra Avižienytė, poezijos ir beletristikos knygų autorius iš Lietuvos Jonas Ivanauskas ir JK lietuvių poetės: Aistė Armonavičienė, poetė, knygų autorė, lituanistinės mokyklos Bornmute (Bournemouth) įkūrėja ir vadovė, Neringa Ablingytė, poetė, bardė iš Londono, Judita Grublienė, poetė, knygų autorė, muziejininkė, kultūrologė iš Piterboro (Peterborough), ir Ingrida Pilbaitienė iš Halo (Hull), lietuvių mėgėjų teatro įkūrėja, studijuojanti teatro praktiką universitete, 2018 m. Poezijos pavasario organizatorė Halo mieste.

Poezijos pavasario skaitymų garbės viešnia buvo literatūros kritikė, vertėja, buvusi PLB Lituanistikos katedros Čikagoje ilgametė vedėja, daug metų skyrusi žurnalų „Lituanus“ ir „Metmenys“ redagavimui, humanitarinių mokslų profesorė Violeta Kelertas, PhD, dabar afilijuota Vašingtono universiteto Baltų padalinyje, Sietle (Seattle), JAV.

Renginį iškilmingai atidarė ir sveikinimo žodį tarė JK lietuvių katalikų bendrijos „Židinys“ Notingame vadovai dr. Rūta ir dr. Darius Furmonavičiai.

Jie papasakojo apie JK lietuvių poezijos ištakas „Židinyje“ (įkurtas 1965 m.), kuris

yra unikalus JK lietuvių tautinės, religinės ir kultūrinės veiklos centras, paminėdami „Židinio“ įkūrėjo, vieno šviesiausių Europos lietuvių kun. Stepono Matulio MIC „Židinyje“ įkurtą lietuviškų leidinių spaustuvę „Šaltinis“ ir lietuvių poetus, tokius kaip Laimutis Švalkus, Antanas Pačkauskas, Česlovas Valdemaras Obcarskas, kurių poezijos knygos buvo išspausdintos „Šaltinyje“. Ir tai – tik dalelė labai brangaus mums JK lietuvių poetų paveldo.

„Židinio“ vadovai Rūta ir Darius Furmonavičiai taip pat papasakojo, kaip Poezijos pavasario paukštė atskrido į „Židinį“: pirmas poezijos vakaras Notingame įvyko 1983 m. liepos 7 d. Tai buvo lietuvių poeto B. Brazdžionio kūrybos vakaras.

Poetė, knygų autorė, muziejininkė, Poezijos pavasario renginių Piterbore organizatorė Judita Grublienė pristatė Poezijos pavasario Piterbore istoriją. Čia Poezijos pavasario paukštė pirmą kartą pragydo 2016 m. miesto meno galerijoje, bendradarbiaujant su LR ambasada Londone, „Židinio“ bendrija Notingame, lietuvišku knygynu „Knygnešys.co.uk“ Londone. Pirmojo Poezijos pavasario svečiai buvo poetai iš Lietuvos L. Degėsys ir G. Norvilas. Vėlesniuose Poezijos pavasario skaitymuose JK viešėjo tokie Lietuvos poetai, kaip R. Rastauskas, E. Noreika, J. Jasponytė, Vyt. V. Landsbergis, bardas L. Rinkevičius, atlikėja J. Arutunian.

Poezijos pavasario svečiai L. Degėsys, G. Norvilas, Vyt. V. Landsbergis ir poetė J. Jasponytė viešnagės metu lankėsi ir Piterboro lituanistinėje mokykloje „Gintarėlis“, kur skaitė savo poeziją mokyklos vaikams.

„Knygnesys.co.uk“ direktorė L. Garnytė. Asm. archyvo nuotr.

Lietuviško knygyno „Knygnešys.co.uk“ Londone vadovė Lina Garnytė, dirbanti jame nuo 2007 m., supažindino su plačia ir įvairiapuse knygyno veikla, stengiantis, kad žmonės atrastų ne tik knygas, bet ir rašytojus – organizuojami susitikimai su knygų autoriais, rengiami knygų pristatymai, dalyvaujama knygų mugėse. Knygyno vadovė taip pat papasakojo istoriją apie JK poezijos pavasario atsiradimą knygyne, kai pirmuosiuose poetiniuose skaitymuose viešėjo poetai L. Degėsys, E. Drungytė ir G. Norvilas.

Toliau poetinius skaitymus vedė literatūros prof. V. Kelertas, kviesdama poetus skaityti savo poeziją.

Anot profesorės, kaip reikalauja lietuviškas svetingumas, pirmieji savo kūrybą skaitė renginio svečiai – kun. V. Aušra ir poetė S. Avižienytė iš Čikagos bei poetas

J. Ivanauskas iš Lietuvos.

Poetas kun. Valdas Aušra. Asm. archyvo nuotr.

Poetas kun. V. Aušra pristatė savo išleistas knygas: eilėraščių ir fotografijų knygą „Kelionė“ (2016 m.), kurioje sudėtos autoriaus darytos nuotraukos ir jo parašyti eilėraščiai; eilėraščių knygą vaikams „Kokios avys skraido“ (2019 m.); eilėraščių ir trumpų pamokslų knygą „Pakvietimas“ (2019 m.).

Namai

Norėjau šiandien pasakyti
Ateik, ateik,
Surask namus,
Kurie tave širdim priimtų
Ir saugiai globtų per pečius.
Audroj keliavęs ir sužvarbęs,
Neturintis kur prisiglaust
Pasuk žingsnius savus link tako,
Kuris per pievą veda į namus.
Per pievą, sodą, rugių lauką,
Pro mišką, gaudžiantį pavasario balsais
Sugrįžk, pasaulio pakeleivi,
Ir atsisėsk po vėjų ošiančiais klevais.

Stabdyk akimirkos uždususį bėgimą,
Kuris neleidžia tau savęs išgirst
Tu atradai namus širdies savosios
Ten, kur esi, kur gyveni šiandien.

V. Aušra

Sandra Avižienytė – JAV lietuvių poetė, 6 knygų autorė, JAV poezijos pavasario renginių organizatorė. Dėl eilių lyriškumo daugelis eilėraščių skamba dainomis. Dalis jų išverstos į prancūzų kalbą. Poetė trumpai pristatė savo kūrybą, jos temas. „Pastaruoju metu analizuoju ir studijuoju žmogaus būties esmę, būtį“, – sakė S. Avižienytė. Paskutinis autorės poezijos rinkinys „Psichopatija“ (Čikaga, Il, 2020) ir yra skirtas šiai temai.

Sandra Avižienytė. Inetos Žmuda nuotr.

Kitos S. Avižienytės išleistos knygos: „Kai akyse suspindi ilgesys“ (Vilnius, 2005 ir papildytas leidimas 2015), „Ką vadinom vardais“ (Šiauliai, 2016), „Trys dienos, keturios naktys“ (Šiauliai, 2017), „Pabirusios mintys“ (Čikaga, 2020).

Sudarytoja ir leidėja: „Žemyna: Lietuvių poezijos pavasaris JAV“, 2019, Čikaga – Kaunas. „Vėtrungės“: JAV lietuvių poezijos pavasaris“, 2020, Čikaga – Kaunas. A. Dirda „Postmodernistiniai modernizmai“: JAV lietuvių poezijos pavasario 2019 laureato eilėraščių ciklas, 2020 Čikaga. „Nuodėmių taurė“ R. Zableckas: JAV

lietuvių poezijos pavasario 2020 laureato ankstyvosios poezijos rinkinys, 2020, Čikaga.

XXX

Nepaleiskim to jausmo,
Kuris kartais virkdo širdį
Ligi pat paryčių.
Nuvilnija tarsi ežero bangos
Lyg griaustinis praskrodžia žaibu
Kur apakina dangų pašvaistė
Rausvomis tarsi skruostai spalvom
Ir tik kartais, tik kartais
Kur vaikšto ilgesys
Apsvaigintas giedros.
Delnuose nesutelpa laikas
Viens prieš kitą
Kai stovim basi
Kai ugnis sunaikina
Kas skleidžiasi
Kai daugiau nesvarbu, kur esi.
Kai dvasia išsilaisvinti šaukia
Iš krūtinės kai lipa širdis
Nepaleiskim to jausmo, nereikia
Per trumpai mes čia esam visi.

S. Avižienytė

Jonas Ivanauskas – poetas iš Lietuvos, poezijos ir beletristikos knygų autorius, Žiemgalos paveldo puoselėtojas. Savo poeziją skaitė Lietuvoje, Latvijoje, Anglijoje, Rusijoje, K. Donelaičio žemėje. Jo eilėraščiai yra išversti į latvių, lenkų, bulgarų, hebrajų (ivritas), vokiečių, prancūzų, anglų kalbas. Išleido 28 knygas: 25 poezijos, 3 publicistikos. 4 iš jų – elektronine versija (CD). „Žiemgala – didžioji J. Ivanausko idėja, centrinis jo kūrybos motyvas, besikartojantis įvairios tematikos eilėrščiuose.“ (D. Maskuliūnienė).

Jonas Ivanauskas. Asm. archyvo nuotr.

Apie poetą J. Ivanauską ir jo kūrybą 2013 m. Joniškio žemės ūkio mokyklos moksleiviai sukūrė filmą.

J. Ivanauskas aktyviai dalyvauja visuomeninėje veikloje. Leliwos herbo bajoras. Šv. Kazimiero ordino narys, Lietuvos kultūros fondo valdybos narys. Priklauso Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungai, Lietuvos Nepriklausomybės gynimo Sausio 13-osios brolijai, Lietuvos šaulių sąjungai, Lietuvos Biblijos draugijai, Šiaurės Lietuvos literatų draugijai, Lietuvos Žiemgalos draugijai ir Joniškio literatų klubui „Audruvė“. Žurnalo „Naujoji Romuva“ bičiulis.

Iš eilėraščių ciklo apie K. Donelaitį:

Lietus. Lietus
Iki pat Karaliaučiaus
Prieglius ženkliai patvino.
Tiesa, mes jį matėme
Tik pro autobuso langą.
Noriai, su žingeidumo ugnele,
Aplankėme paminklą Liudvikui Rėzai,
Kurio širdies ir proto rūpesčiu
Lygiai prieš du šimtus metų
Karaliaučiaus Karališkoje „Hartingo“ spaustuvėje

Pasaulio šviesą išvydo
Poeto Kristijono Donelaičio „Metai“.

J. Ivanauskas

Judita Grublienė. Tony Nero nuotr.

Judita Grublienė – Piterbore, JK, gyvenanti ir kurianti lietuvių poetė, knygų autorė, muziejininkė, Poezijos pavasario Piterbore organizatorė. Rašo lietuvių ir anglų kalbomis. Išleidusi 2 poezijos knygas: „Ties vartais nebūties“ (Prienai, Aipeka, 2010), „Tarsi šoktų tylus ilgesys“ (Piterboras, JK, 2019). Knygos „Celebrating Diversity“ bendraautorė, autorės imigracijos sėkmės istorija ir eilėraščiai anglų kalba (Diverse Cultures Publishing, UK, 2019), „Stories From a Migrant City“, Ben Rogaly (Manchester University Press, 2020) – ištraukos iš interviu su poete Ben Rogaly ir Jay Gearingu filmui „Workers“ (2017).

Autorės poezijoje dominuoja tapatybės, savųjų šaknų, gimtosios kalbos, būties klodų ir prasmės svarba, žodžio, kaip stebuklo išsipildymo eilėraštyje, magija ir jos įstabi galia atverti neįtikėtinas žodžio reikšmių ir prasmių galimybes.

XXX

Tyli tavo protėvių dainos,
Užmigusios prisiminimų lagūnose.

Niekas jau nebeina girelėn dainuoti,
Niekas sutartinių soduose jau nebegieda
Ir saulelės vakaran nenulydi dalgės plakimu,
Ir saulėtekio rasose nebebraido
Po migluže tebekvepiančią žolę.
Vakarinių svirplių čirpimas
Sopuliais sopuliais nuvilnija –
Ak, prisėst dar po žydinčia obelim
Ir klausyt jos žiedų kuždesių.

J. Grublienė

Aistė Armonavičienė. Asm. archyvo nuotr.

Aistė Armonavičienė – JK, Bornmute, gyvenanti ir kurianti lietuvių poetė, lietuviškos mokyklos „Tautinė mokykla LT“ įkūrėja ir vadovė. 2 poezijos knygų – „Širdies palėpės dainos“ (2014 m.) ir „Kai siela alsuoja žvaigždėm“ (2019 m.) – autorė. Poetė savo kūryba subtiliai beldžiasi į kiekvieno skaitytojo sielą, kviesdama sustoti, išgirsti tylą, pamąstyti apie būties laikinumą, žmogiškąją prigimtį, kuri mistiškai tapatinama su visatoje slypinčiomis žvaigždėmis. Dažnai

šios autorės eilės dvelkia lengva ramybe, tačiau skaitytojas jose atranda pačių įvairiausių poetės sielos būsenų, nuo meilės lyrikos iki neištyrinėtų pasąmonės tolių.

XXX

Visi mes tokie

Gal visi mes tokie,
Nemokėję mylėti,
Nusižengę ne Dievui, o sau.
Renkam akmenis lauko
Savo šlaito palaukėj,
Grindžiam kelią
Praeiviams nueiti.
Gal visi mes atėjom
Sumokėti už tylą,
Už ramybę dienų savimi.
Nepasakę nė žodžio,
Deginam ugnį
Savo laiko dienoj ir nakty.
Ir visi mes skaičiuojam
Trumpo amžiaus minutes,
Kurios virsta ilgom valandom.
Ne maldom atgailauti,
Ne praeiviams įtikti,
Mes kitokie
Atėjom gyvent.

A. Armonavičienė

Neringa Ablingytė . Asm. archyvo nuotr.

Neringa Ablingytė – Londone gyvenanti ir kurianti lietuvių poetė, bardė. Autorės eilėraščiai išspausdinti 2 almanachuose su kitais bendraautoriais.

XXX

Dangum nuėjo vėjas
Akis lašais aptaškė.
Ištirpo paskutinė
Raudona saulės braškė.
Naktim pasidabino
Užutekio blakstienos
Koks ilgesys žinoti,

Kad liksi šokti vienas.

N. Ablingytė

Ingrida Pilibaitienė. Asm. archyvo nuotr.

Ingrida Pilibaitienė – lietuvių mėgėjų teatro įkūrėja Halo mieste, studijuoja teatro praktiką universitete. 2018 m. Poezijos pavasario JK, Halo mieste, organizatorė. Ingrida paskaitė Vyt. V. Landsbergio eilėraštį „Slenkstis“ ir atliko lietuvių liaudies Klaipėdos krašto dainą „Anksti rytą kėliau“.

Poetinių skaitymų pabaigoje literatūros kritikė, vertėja, buvusi PLB Lituanistikos katedros Čikagoje ilgametė vedėja, daug metų skyrusi žurnalų „Lituanus“ ir „Metmenys“ redagavimui, humanitarinių mokslų profesorė Violeta Kelertas, PhD, dabar afilijuota Vašingtono universiteto Baltų padalinyje, Sietle, JAV, pristatė savo naujausią vertimą: 2020 m. anglų kalba išleistą knygą „Marriage For Love: A 19th Century Lithuanian Woman’s Fight for Justice“. Knygą sudaro vertėjos įvadas, Žemaitės autobiografija, apsakymai „Petras Kurmelis“ ir „Marti“(versta kartu su Žemaitės proanūke Maryte Racys). Prof. V. Kelertas lankėsi mėnesį Lietuvoje Knygų mugės metu ir visur, paminėjus šį Žemaitės vertimą į anglų kalbą, jos kolegos bei bendruomenės atstovai sutiko žinią su didžiuliu džiaugsmu. Knyga buvo pristatyta Vytauto Didžiojo universitete bei Literatūros ir folkloro institute

Vilniuje.

Prof. Violeta Kelertas. Asm. archyvo nuotr.

Profesorė V. Kelertas pasidžiaugė ir savo antrąja ką tik baigta versti lietuvių rašytojo V. Papievio knyga „Brydės“, apibūdindama šį darbą kaip iššūkį sau dėl teksto kalbos ir stiliaus sudėtingumo.

Po trumpos savo vertimų anotacijos profesorė V. Kelertas apžvelgė visų Poezijos pavasario JK 2020 dalyvių kūrybą.

Ji apibendrino Anglijos lietuvių moterų poeziją, neišryškindama nė vienos atskirai. Kaip bendrus bruožus profesorė išskyrė poečių individualumą ir unikalumą. Jas galima vadinti trečiabangėmis emigrantėmis. Profesorei pasirodė netikėta, kad šių poečių kūryba skiriasi ir nuo dabartinės poezijos, rašomos Lietuvoje, ir nuo antrabangių lietuvių emigrantų poezijos. Įdomu, kad Anglijos lietuvių moterų poezijoje retai aptinkame ilgesio, savigailos, sentimentalumo, dekoratyvumo ir melancholijos, kas dažnai laikoma moterų kūrybos bruožais. „Poečių kūryba sudaro sveikos poezijos įspūdį. Vyrauja noras išreikšti save, aprašyti savo jausmus, tęsiama dainingumo tradicija,–- sakė prof. V. Kelertas. – Nors eilės ir

lyriškos, asmeniškos, neslepiant nuoskaudų, praradimų, bet kartu jaučiamas tam tikras susitaikymas su esama padėtimi. Poezija gana džiaugsminga. Nėra išreiškiami keršto ar pykčio jausmai.“

Anot prof. V. Kelertas, iš lietuvių literatūrą tyrinėjančių amerikiečių doktorantų jai dažnai yra tekę girdėti, jog lietuvių literatūrą beveik visada valdo Likimas, iš didžiosios L. Tačiau Anglijos lietuvių poečių kūryboje to nėra. Greičiau pastebimas atsisukimas į Dievą, įvardintą ar ne, bet bent jau linkstama į tikėjimo apraiškas.

Kaip keistą detalę Anglijos lietuvių poečių kūryboje profesorė V. Kelertas išskyrė tai, jog jų poezijoje nėra nei Anglijos gamtos, nei urbanizmo. Gamtos elementai, jos sudėtinės dalys lieka lietuviškos. „Toks jausmas, kad su poetėm emigravo ir lietuviška gamta. Joms net Angliškas lietus neužstoja lietuviškos saulės“, – sakė profesorė.

Lygindama poečių kūrybą su antros bangos dipukų poezija, profesorė V. Kelertas pastebėjo, jog pastarųjų poezija dažnai buvo persunkta Tėvynės ilgesio, likimo smūgių kartėlio (Liūnė Sutema, Nyka Niliūnas, Bradūnas). O štai trečiabanges Anglijos lietuvių poetes galima vadinti Atgimimo dukromis – sveikos, savo pačių likimą valdančios, jausmų bangavimą ir momento nuotaiką išreiškiančios kūrėjos. Būtent tai ir džiugina, nors ir yra netikėta.

Prof. V. Kelertas didelį įspūdį daro ir ją žavi moterų gyvenimo veiklos sferos – bardų dainos, teatrinės ir muziejinės veiklos, 10 metų išlaikomas knygynas, darbas lituanistinėse mokyklose su vaikais ir jaunimu, šalpa pažeidžiamiausiems ir begalė kitų veiklų puoselėjant lietuvybę. Profesorė pasidžiaugė, jog nutautėjimas trečios bangos emigrantėms tikrai negresia.

Apibūdindama poeto iš Lietuvos J. Ivanausko kūrybą, prof. V. Kelertas pastebi autoriaus atsisukimą į praeitį, į praeities didvyrius. „Matosi noras išlaikyti, konservuoti literatūrinės tradicijos elementus. Įvertinimas to, ką palieki, ką mums perdavė protėviai, – sakė profesorė. – Jo eiliavimas rafinuotas, motyvuotas, nors lieka šiurkštokas. Bet vengiama deklaratyvumo. Nėra gražbylystės. Ryškus domėjimasis baltais, mitologija, tarmėmis. Išlaikyti – neprarasti – prisiminti – perduoti kitoms kartoms. Toks būtų poeto kūrybos moto.“

Vertindama JAV lietuvių poetės S. Avižienytės poeziją, prof. V. Kelertas pastebėjo, kad poetė yra nesąmoningai paveikta Amerikos kultūros. Jos poezija yra mažiau tradicinė nei Anglijos lietuvių poečių kūryba. S. Avižienytė eksperimentuoja su

eilėdara, su grafika, jungdama psichologiją ir poeziją. Matosi noras išsiveržti iš įprastos poezijos lauko. Autorė ieško inovacijų daugiau nei JK lietuvių poetės. Ryški gyvenamo krašto įtaka kūrybai. Jos poezijoje nėra nieko, kas būtų ypač lietuviška. Jos žodynas turi daugiau konceptualumo ir tarptautinių žodžių. Ji neapdainuoja savo patirtų jausmų, bet greičiau ieško būdų juos išsiaiškinti ir paaiškinti juos sau, formalizuoti, suvokti pagal mokslines sąvokas. Ryškūs dialogo elementai.

Poeto kun. V. Aušros kūrybą prof. V. Kelertas apibūdino taip: „Mąslus, neapsieina ir be teologinių momentų, bet visada lieka šiltas, artimas, mielas ir suprantamas.“

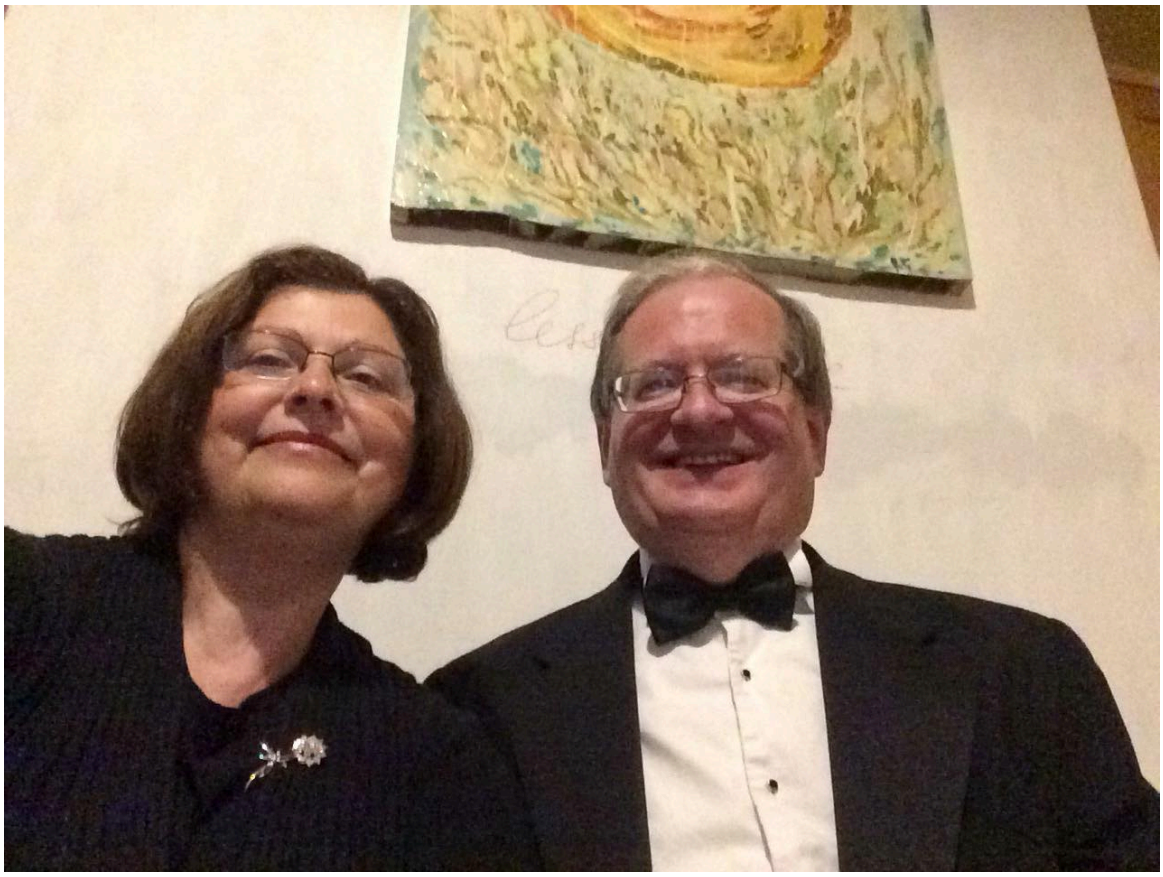

Dr. R. Furmonavičienė ir dr. D. Furmonavičius. Asm. archyvo nuotr.

JK Poezijos Pavasario 2020 skaitymams „Židinio“ vadovė R. Furmonavičienė sukūrė 2 elektroninius žurnalus: „Poezijos Pavasaris 2020 Jungtinėje Karalystėje“, kur pristatomi renginio dalyviai ir svečiai (https://spark.adobe.com/page/23WUc7t7dytgw/), ir „Mūsų pačių užsiaugintos eilės“ (https://spark.adobe.com/page/BLHw6Uh0QJUdi/)), skirtas poezijos mylėtojams, kurių paprašėme įskaityti arba įdainuoti savo pačių ar savo mėgstamų poetų eilėraščius ar dainas pagal poetų žodžius ir atsiųsti vaizdo įrašą

renginio organizatoriams. Atsiųsti įrašai buvo suskirstyti į suaugusiųjų eiles, vaikų eilėraščius ir šeimų deklamuojamas ir dainuojamas eiles. Idėjos sumanytoja ir įgyvendintoja – R. Furmonavičienė. Žurnalus galima rasti „Židinio“ *Facebook* paskyroje: https://www.facebook.com/NotingemoZidinys

JK poezijos pavasario 2020 virtualius skaitymus organizavo JK lietuvių katalikų bendrija Notingame „Židinys“ (R. Furmonavičienė ir D. Furmonavičius), Piterboro LB „Švyturys“ (J. Grublienė, https://www.facebook.com/Svyturys-Peterborough) ir lietuviškas knygynas Londone „Knygnešys.co.uk“ (L. Garnytė, https://www.facebook.com/knygnesys.co.uk/).

Dėkojame JAV poezijos pavasario organizatorei S. Avižienytei už auką – prieigą prie *Zoom* platformos, kuri mus ir suvienijo.

Tikėkimės, jog šie poezijos tiltai sujungė ir mūsų visų širdis.

pasauliolietuvis.lt

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius